

5. Погорілко В. Ф., Фріцький О. Ф., Городецький О. В., Корнієнко М. І. та ін. Конституційне право України. Київ : Наукова думка, 1999. 734 с.

6. Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання : Постанова Верховної Ради України від 29.08.2019 р. № 19-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-20#Text>

7. Регламент розгляду Комітетом проектів нормативно-правових актів : рішення Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики від 12.03.2020 р., протокол № 31. URL: <https://crimecor.rada.gov.ua>

8. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи : Наказ Міністерства юстиції України від 24.04.2017 р. № 1395/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1395323-17#Text>

9. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

Журомська Д.В.

студент,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

ВАЛЮТНИЙ НАГЛЯД: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Здійснювані в Україні політичні, економічні та соціальні реформи корінним чином змінили фінансові відносини як всередині держави, так і на міжнародному рівні. Фундаментальні зрушення, що відбулися, знайшли відображення у скасуванні бар'єрів на шляху вільного руху грошей і капіталів у сфері руху фінансових ресурсів. Держава практично відмовилась від адміністративно-командних засобів впливу на економіку. Внаслідок коригування пріоритетів розвитку та функціонування України у фінансовій сфері, з'явилися якісно нові відносини, від яких залежить становлення незалежної та економічно розвинутої держави. Зазначене безпосередньо стосується відносин, пов'язаних з обігом валюти та валютних цінностей.

Інтеграція України до європейського співтовариства вимагала реформування підходів до регулювання валютного ринку, пошуку

ефективних механізмів і інструментів його здійснення, саме тому була підписана Угода про асоціацію між Україною та ЄС, яка у свою чергу вимагала адаптації українського законодавства до Директиви Ради ЄС 88/361/ЄЕС «Щодо імплементації ст. 67 Договору» від 24.06.1988 р. (вільний рух капіталу) та мала на меті зняття будь-яких заборон в обмеженні руху капіталу, що здійснюється між громадянами, які постійно проживають у державах-членах.

Необхідно зазначити, що законодавче регулювання валютного ринку базується на більше ніж 100 нормативно-правових актах. Серед них найбільш вагомими є Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання та контролю», Закони України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про здійснення розрахунків в іноземній валюті», «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», «Про режим іноземного інвестування», «Про платіжні системи», «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг», Митний і Податковий кодекси України. З метою формування нової системи валютного регулювання прийнято Закон України «Про валюту і валютні операції» [1].

Закон України «Про валюту і валютні операції» декларує значну лібералізацію валютних операцій та руху капіталу. Згідно закону валютний контроль було змінено на валютний нагляд який включає в себе систему заходів, спрямованих на забезпечення дотримання суб'єктами валютних операцій та уповноваженими установами валютного законодавства. Покладено початок переходу від системи тотального валютного контролю за кожною операцією до валютного нагляду. Постановою правління Національного банку України від 3 січня 2019 року № 13 було затверджено «Положення про валютний нагляд», де пунктами 4 та 5 визначено, що Національний банк і уповноважені установи здійснюють валютний нагляд в Україні з метою встановлення відповідності здійснюваних валютних операцій валютному законодавству України, враховуючи ризик-орієнтований підхід. При цьому валютний нагляд організовує НБУ за уповноваженими установами шляхом проведення виїзних і невиїзних перевірок

уповноважених установ, їхніх структурних підрозділів, а також застосування до них заходів впливу, що відповідають порушенням, у разі виявлення порушень валютного законодавства [3, с. 210].

Нова система валютного регулювання залишає НБУ право запроваджувати заходи захисту у сфері валютних операцій у разі виникнення обставин, що загрожують стабільності фінансової системи. Зокрема, це може бути регулювання обов'язкового продажу частини валютних надходжень та граничних строків розрахунків за операціями експорту-імпорту, запровадження лімітів на здійснення окремих валютних операцій, встановлення правил здійснення операцій, пов'язаних із рухом капіталу. Водночас ці норми мають лише превентивний характер, оскільки пріоритетом НБУ є поступове зняття всіх валютних обмежень і перехід до режиму вільного руху капіталу [2, с. 96].

Також необхідно зазначити, що із введенням в дію нового валютного законодавства кардинально змінилися підходи у питанні відповідальності за порушення вимог валютного законодавства. З'явилися нові види заходів впливу, які НБУ може застосовувати до уповноважених установ – агентів валютного нагляду за порушення ними вимог валютного законодавства, а саме: письмове застереження; обмеження, зупинення чи припинення здійснення небанківською фінансовою установою, оператором поштового зв'язку окремих видів валютних операцій; зупинення, відкликання (анулювання) ліцензії НБУ на здійснення валютних операцій.

Отже, нове правове регулювання валютного нагляду повинно стати підґрунтям для полегшення ведення бізнесу та інвестиційного клімату в Україні, припливу іноземного капіталу, стійкого економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про валюту і валютні операції» від 21 червня 2018 року № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (дата звернення: 01.09.2021).
2. Лісовол О. М. Фінансово-правове регулювання валютного контролю в Україні : дис. на здобуття наук. ступеня к. ю. н. : 12.00.07. Київ, 2019. 219 с.
3. Мякота К. А. Еволюція системи валютного контролю України з часів незалежності до сьогодні. *Право і суспільство*. 2019. № 5. С. 204-212.